

تَفْسِيرُ آيَاتِ الصَّوْمِ وَبَيَانُ أَهَمِّ أَحْكَامِ الصَّوْمِ وَبَعْضُ مَا يَتَعَلَّقُ بِهِ

PALIWANAG SA MGA TALATA NG PAG-AAYUNO

AT PAGLILINAW SA MGA PINAKAMAHALAGANG ALITUNTUNIN NG
PAG-AAYUNO AT ILANG MGA BAGAY NA MAY KAUGNAYAN DITO

INIHANDA NI: SHAYKH DR.

HAYTHAM BIN MUHAMMAD SARHAN

ISINALIN SA WIKANG FILIPINO NI:
ABU IBRAHEEM AL-HAFEYZ BAUTISTA

اللغة الفلبينية - تجالوج

PALIWANAG SA MGA TALATA NG PAG-AAYUNO
AT PAGLILINAW SA MGA PINAKAMAHALAGANG ALITUNTUNIN NG PAG-AAYUNO
AT ILANG MGA BAGAY NA MAY KAUGNAYAN DITO

Inihanda ng nangangailangan sa kapatawaran ng kanyang Panginoon:

HAYTHAM BIN MUHAMMAD SARHAN

Dating guro sa Ma'had al-Haram sa Masjid an-Nabawi,
at tagapangasiwa ng Ma'had as-Sunnah
mahadsunnah.com

Nawa'y patawarin siya ng Allah, ang kanyang mga magulang,
at ang sinumang tumulong sa pagpapalimbag ng aklat na ito.

Isinalin sa wikang Filipino ni:

Abu Ibraheem Al-Hafeyz Bautista

Unang Edisyon

**Lahat ng Karapatan ay Nakalaan
Unang Edisyon**

[Ang elektronikong kopyang ito ay nasa proseso pa ng paglalathala,
at hindi pa nakahanda para sa pag-imprenta.]

1447 H – 2026 M

NILALAMAN

NILALAMAN	3
Panimula	4
Mga Talata ng Pag-Aayuno at Ang Paliwanag Nito.....	5
Ang Tunay na Kahulugan ng Siyam o Pag-aayuno at ang Kabutihan Nito.....	14
Ilan sa mga Alituntunin ng Pag-aayuno	15
Mga Uri ng Pag-aayuno Batay sa Hatol (Bilang Pagsasaalang-alang sa Batas):.....	18
Mahahalagang Paalala para sa Nag-aayuno sa Ramadhan.....	19
Mga Dahilan na makatutulong sa Muslim sa Ramadhan.....	21
Kabilang sa mga Hatol (Alituntunin) ng Laylatul Qadr:	23
Kabilang sa mga Alituntunin (Hatol) ng Zakātul-Fiṭr:	25
Kabilang sa mga Alituntunin (Hatol) ng pagdarasal ng ‘Eid:	26
Mga Tanong para sa Mambabasa:.....	28

Panimula

Sa Ngalan ng Allah, ang Pinakamahabagin, ang Pinakamaawain

Ang lahat ng papuri ay para sa Allah. Siya ang aming pinupuri, hinihingan ng tulong, at hinihingan ng kapatawaran. Nagpapakupkop kami sa Allah laban sa kasamaan ng aming mga sarili at laban sa masasamang bunga ng aming mga gawa. Sinumang patnubayan ng Allah, walang makapagliligaw sa kanya; at sinumang Kanyang hayaang maligaw, walang makapagtutuwid sa kanya. Ako ay sumasaksi na walang diyos na karapat-dapat sambahin maliban sa Allah, Siya ay Nag-iisa at walang katambal; at ako ay sumasaksi na si Muhammad ay Kanyang alipin at Sugo ﷺ. **Pagkatapos nito:**

Katotohanan, ang pag-aayuno ay isang dakilang pagsamba, at isa sa mga haligi ng Islam. Ito ay itinakda ng Allah ﷻ, bilang awa sa Kanyang mga alipin, bilang paglilinis ng kanilang mga sarili, paghubog ng kanilang mga puso, at pag-uugnay sa kanila sa mga layunin ng tapat at dalisay na pagkaalipin sa Kanya. Iniuugnay ng Allah ang pag-uutos nito sa panawagan ng pananampalataya, at itinakda ang layunin nito bilang pagkamit ng **Taqwa** (takot sa Allah). Kaya ito ay naging isang paaralang pang-iman kung saan hinuhubog ang alipin sa pagbabantay sa kanyang Panginoon, pakikipaglaban sa kanyang sariling pagnanasa, at pagbibigay-halaga sa utos ng Allah kaysa sa hilig ng kalikasan at nakasanayang gawi ng katawan.

Nagkakaisa ang mga teksto ng Qur'an at Sunnah sa pagpapaliwanag ng mataas na antas ng pag-aayuno, pagbanggit sa mga kabutihan nito, at pagdedetalye ng mga alituntunin, mga kondisyon, at mga Adab (kaugalian) nito. Ito ay patunay ng dakilang katayuan nito at ng dami ng mga usaping kaugnay nito na kailangang malaman ng isang Muslim, upang sambahin niya ang kanyang Panginoon nang may malinaw na kaalaman, at maisagawa ang obligasyong ito sa paraang kalugod-lugod sa Allah.

Mula sa ganitong pananaw, isinulat ang maikling Risalah (aklat) na ito upang ilahad ang mga alituntunin ng pag-aayuno sa isang pinadaling paraan, na nakabatay sa mga patunay mula sa Qur'an at Sunnah, habang sumusunod sa mga pinagtibay ng mga iskolar—nang walang nakaaantok na pagpapahaba at walang nakapipinsalang pag-ikli. Hangad na ito ay maging tulong para sa naghahangad ng kaalaman at maging gabay para sa Muslim sa pagsasagawa ng pagsambang ito nang tama.

Hinihiling namin sa Allah, Siyang Buhay na Walang Hanggan at ang Tagapagpanatili ng lahat, na gawin Niyang taos-puso ang gawaing ito para sa Kanyang marangal na Mukha, at na pakinabangan nito ang mambabasa, ang may-akda, at ang tumulong. Tunay na Siya ang Tagapangalaga niyon at ang may kakayahang gawin iyon. Nawa'y pagpalain at bigyan ng kapayapaan at biyaya ng Allah si Muhammad, ang Propetang hindi marunong bumasa't sumulat, gayundin ang kanyang pamilya, kanyang mga kasamahan, at ang sinumang sumunod sa kanila nang may kabutihan hanggang sa Araw ng Paghuhukom.

Mga Talata ng Pag-Aayuno at Ang Paliwanag Nito

قَالَ تَعَالَى: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ (١٨٣) أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَن تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُم وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾ أَجَلَ لَّكُمْ لَيْلَةُ الصِّيَامِ الرَّقْتُ إِلَى نَسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَأَبْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتُمُوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ وَلَا تُبَشِّرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ ءَايَاتِهِ لِّلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٨٧﴾ [البقرة].

(1) Salin ng mga Talata: {183} O kayong mga naniwala, ang Sawm [pag-aayuno] ay itinatagubilin sa inyo tulad ng itinagubilin sa mga nauna sa inyo upang sakali kayo ay matakot [sa Allah nang may tunay na pagkatakot sa Kanya]. {184} [Ang pag-aayuno ay] para sa itinakdang bilang ng araw, kaya, sinuman sa inyo ang may karamdaman [sakit] o nasa paglalakbay [sa buwang ito], magkagayon ang [katumbas na] bilang ng pag-aayuno ay dapat [ding] tuparin sa ibang araw [bilang kabayaran sa pagliban]. At yaong mga [nakararanas ng kahirapan na] may kakayahan namang magbayad ng fidyah [kapalit ng di-pag-aayuno], sila ay nararapat magpakain ng isang dukha [sa bawa't araw]. Subali't, sinuman ang gumawa ng kusang kabutihan [nang ayon sa kanyang kakayahan], ito ay higit na makabubuti para sa kanya. At ang inyong pag-aayuno ay higit na mainam para sa inyo kung inyo lamang nalalaman [ang kahalagahan at kabutihan nito]. {185} Buwan ng Ramadhan [nang] ipinahayag ang Qur'an, [ito ay nagsisilbing] patnubay para sa sangkatauhan at [bilang] mga malilina sa katibayan ng patnubay at pamantayan [sa pagitan ng wasto at mali]. Kaya, sinuman sa inyo ang nakatanaw sa [bagong buwan ng] buwan [ng Ramadhan], siya ay nararapat na mag-aayuno at sinuman ang may karamdaman o nasa paglalakbay, ang katumbas na bilang ng araw ng pag aayuno sa ibang araw ay dapat tuparin [bilang kabayaran ng pagliban]. Hangad ng Allah na ito ay gawing magaan para sa inyo at hindi Niya hangaring ito ay gawing mahirap para sa inyo. At [hangad Niya] para sa inyo na buuin ang mga itinakdang araw [ng pag-aayuno] at upang inyong dakilain ang Allah para sa anumang Kanyang ipinatnubay sa inyo at upang sakali kayo ay [matutong] magpasalamat [sa Kanya]. {186} At kapag ang Aking mga alipin ay magtatanong sa iyo [O Muhammad] tungkol sa Akin. Tunay na Ako ay malapit [sa kanila]. Tinutugon Ko ang mga panalangin ng bawa't dumadalangin kapag siya ay nananalangin sa Akin [nang walang ibang tagapamagitan]. Kaya, hayaan silang tumugon sa Akin [sa pamamagitan ng pagsunod] at maniwala sa Akin, upang sakali sila ay [mapatnubayan] tumahak sa matuwid na landas. {187} Ipinahihintulot para sa inyo ang pakikipagtalik sa inyong mga asawa sa gabi ng pag-aayuno. Sila ay inyong mga saplot [sa katawan at panangga] at kayo ay saplot rin para sa kanila. Nababatid ng Allah na inyong palagiang dinaraya ang inyong mga sarili, kaya Kanyang tinanggap ang inyong pagsisisi at kayo ay Kanyang pinatawad. Samakatwid, ngayon, makipag-ugnay [o makipagtalik] kayo sa kanila at inyong hanapin ang anumang naitakda ng Allah para sa inyo [ang inyong magiging supling] at magsikain kayo at magsiinom hanggang ang puting hibla [o sinag] ng buwang liwayway ay maging malinaw sa inyo mula sa itim na hibla [ng dilim ng gabi], pagkatapos ay inyong buuin ang pag-aayuno hanggang sa gabi [pagsapit ng takip-silim]. At huwag kayong makipag-ugnayan sa kanila [sa inyong mga asawa] habang kayo ay namamalagi sa masjid [para sa pagsamba]. Iyan ang mga hangganan ng Allah, kaya, sila ay huwag ninyong lalapitan. Ganyan ginagawang malinaw ng Allah ang Kanyang ayaat [mga alituntunin] sa sangkatauhan upang sakali sila ay [matutong] matakot [sa Kanya].

Sinabi ng bantog na Iskolar na si As-Sa'diy رَحِمَهُ اللهُ sa kanyang Tafseer:

[١٨٣] ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

{183} O kayong mga naniwala, ang Sawm [pag-aayuno] ay itinatagubilin sa inyo tulad ng itinatagubilin sa mga nauna sa inyo upang sakali kayo ay matakot [sa Allah nang may tunay na pagkatakot sa Kanya].

Ipinababatid ng Allah, سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى, ang biyayang Kanyang ipinagkaloob sa Kanyang mga alipin—na Kanyang itinakda sa kanila ang pag-aayuno, tulad ng pagkakatakda Niya nito sa mga naunang pamayanan. Sapagkat ito ay kabilang sa mga batas at mga kautusan na may kapakinabangan sa mga nilikha sa lahat ng panahon. Mayroon din dito ang pagpapasigla sa Ummah na ito—na nararapat lamang na kayo ay makipagpaligsahan sa iba sa pagpapakumpleto ng mga gawain, at magmadali sa paggawa ng mga mabubuting katangian. At ipinapakita rin nito na ang pag-aayuno ay hindi isang mabigat na tungkulin na sa inyo lamang ipinataw.

Pagkatapos ay binanggit ng Allah, سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى, ang Kanyang karunungan sa pagtakda ng pag-aayuno, nang Kanyang sabihin: ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ “*Upang sakali kayo ay matakot.*” Sapagkat ang pag-aayuno ay kabilang sa pinakamalalaking dahilan sa pagkamit ng Taqwa, dahil dito ay may pagsunod sa utos ng Allah at pag-iwas sa Kanyang mga ipinagbabawal.

Kabilang sa mga aspeto ng Taqwa na taglay ng pag-aayuno ay ang mga sumusunod:

- Ang nag-aayuno ay iniwan ang mga bagay na ipinagbawal ng Allah sa kanya—tulad ng pagkain, pag-inom, pakikipagtalik, at iba pa—na likas na hinahangad ng kanyang sarili. Ginagawa niya ito bilang paglapit sa Allah at pag-asa sa gantimpala sa pag-iwas niya rito. Ito ay kabilang sa Taqwa.
- Kabilang din dito na sinasanay ng nag-aayuno ang kanyang sarili sa pagbabantay sa Allah (Muraqabah), kaya’t iniwan niya ang ninanais ng kanyang sarili kahit kaya niya itong gawin, dahil batid niyang siya ay nakikita at nababatid ng Allah.
- Kasama rin dito na ang pag-aayuno ay nagpapakitid sa mga daanan ng Shaytan, sapagkat siya ay dumadaloy sa anak ni Adan tulad ng pagdaloy ng dugo. Sa pamamagitan ng pag-aayuno, humihina ang kanyang impluwensiya at nababawasan ang mga kasalanan.
- Kabilang din dito na ang nag-aayuno ay karaniwang dumarami ang kanyang mga pagsunod at pagsamba, at ang mga pagsunod na ito ay kabilang sa mga katangian ng Taqwa.
- At kabilang din dito na kapag ang mayaman ay nakaranas ng sakit ng gutom, ito ay nag-uudyok sa kanya na makiramay at tumulong sa mga mahihirap at nangangailangan. At ito ay kabilang sa mga katangian ng Taqwa.

[١٨٤] ﴿ أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَتْ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامٌ

مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَن تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٥﴾

{184} [Ang pag-aayuno ay] para sa itinakdang bilang ng araw, kaya, sinuman sa inyo ang may karamdaman [sakit] o nasa paglalakbay [sa buwang ito], magkagayon ang [katumbas na] bilang ng pag-aayuno ay dapat [ding] tuparin sa ibang araw [bilang kabayaran sa pagliban]. At yaong mga [nakararanas ng kahirapan na] may kakayahan namang magbayad ng fidyah [kapalit ng di-pag-aayuno], sila ay nararapat magpakain ng isang dukha [sa bawa't araw]. Subali't, sinuman ang gumawa ng kusang kabutihan [nang ayon sa kanyang kakayahan], ito ay higit na makabubuti para sa kanya. At ang inyong pag-aayuno ay higit na mainam para sa inyo kung inyo lamang nalalaman [ang kahalagahan at kabutihan nito].

Nang banggitin ng Allah na Kanyang ipinag-utos sa kanila ang pag-aayuno, ipinaalam din Niya na ito ay *“itinakdang bilang ng araw”*, ibig sabihin ay kaunti lamang at napakadaling isagawa.

Pagkatapos ay lalo pa Niya itong pinagaan, nang Kanyang sabihin:

﴿ فَمَنْ كَانَتْ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ﴾

“Kaya, sinuman sa inyo ang may karamdaman [sakit] o nasa paglalakbay [sa buwang ito], magkagayon ang [katumbas na] bilang ng pag-aayuno ay dapat [ding] tuparin sa ibang araw [bilang kabayaran sa pagliban].”

Dahil sa karaniwang hirap na dulot ng sakit at paglalakbay, pinahintulutan sila ng Allah na hindi muna mag-ayuno. At dahil kinakailangang makamit ng bawat mananampalataya ang kapakinabangan ng pag-aayuno, inutusan silang bayaran (Qadā') ito sa ibang mga araw kapag nawala na ang sakit, natapos na ang paglalakbay, at nakamit na ang kaginhawahan.

Sa Kanyang pahayag na ﴿ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ﴾ *“magkagayon ang [katumbas na] bilang ng pag-aayuno ay dapat [ding] tuparin sa ibang araw [bilang kabayaran sa pagliban].”* ay may patunay na kailangang bayaran ang eksaktong bilang ng mga araw ng Ramadhan—maging ito man ay kumpleto (30 araw) o kulang (29 araw). At ipinapakita rin nito na maaaring bayaran ang mahahabang maiinit na araw sa pamamagitan ng maiikli at malamig na mga araw, at maaari rin ang kabaligtaran.

At ang Kanyang pahayag na: ﴿ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ ﴾ *“At yaong mga [nakararanas ng kahirapan na] may kakayahan namang magbayad ng fidyah [kapalit ng di-pag-aayuno].”* Ibig sabihin: yaong mga nakakaya ang pag-aayuno, ﴿ فِدْيَةٌ ﴾ *“magbayad ng fidyah [kapalit ng di-pag-aayuno].”* ay may katumbas na kabayaran (fidyah) sa bawat araw na kanilang hindi pag-aayunuhan, ﴿ طَعَامٌ مِّسْكِينٍ ﴾ *“sila ay nararapat magpakain ng isang dukha [sa bawa't araw].”* Ito ay noong simula ng pagkakatakda ng pag-aayuno, sapagkat noon ay hindi pa sanay ang mga tao sa pag-aayuno. At dahil ang pag-aayuno ay naging obligasyon, na may kaakibat na hirap para sa kanila, dinala sila ng Allah—ang Maalam at Marunong—sa pinakamadaling paraan. Binigyan Niya

ng pagpipilian ang may kakayahang mag-ayuno: maaari siyang mag-ayuno, na siyang mas mainam; o maaari siyang magpakain ng mahirap. Kaya't sinabi Niya: ﴿وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ “*At ang inyong pag-aayuno ay higit na mainam para sa inyo.*”, Pagkatapos nito, ang pag-aayuno ay ginawang ganap na obligasyon sa may kakayahan. At ang walang kakayahan ay maaaring hindi muna mag-ayuno at babayaran na lamang ito sa ibang mga araw.

May nagsabi rin na ang kahulugan ng: ﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ﴾ “*At yaong mga [nakararanas ng kahirapan na] may kakayahan namang magbayad ng fidyah [kapalit ng di-pag-aayuno],*”: ay yaong mga nahihirapan nang labis sa pag-aayuno at ginagawa ito nang may matinding pasanin na halos hindi na makayanan—tulad ng matandang lubha na ang edad. Para sa kanila, may fidyah na pagpapakain sa isang mahirap sa bawat araw. At ito ang mas tamang paliwanag.

[١٨٥] ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدٰكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾

{185} Buwan ng Ramadhan [nang] ipinahayag ang Qur'an, [ito ay nagsisilbing] patnubay para sa sangkatauhan at [bilang] mga malilinao na katibayan ng patnubay at pamantayan [sa pagitan ng wasto at mali]. Kaya, sinuman sa inyo ang nakatanaw sa [bagong buwan ng] buwan [ng Ramadhan], siya ay nararapat na mag-ayuno at sinuman ang may karamdaman o nasa paglalakbay, ang katumbas na bilang ng araw ng pag aayuno sa ibang araw ay dapat tuparin [bilang kabayaran ng pagliban]. Hangad ng Allah na ito ay gawing magaan para sa inyo at hindi Niya hangaring ito ay gawing mahirap para sa inyo. At [hangad Niya] para sa inyo na buuin ang mga itinakdang araw [ng pag-aayuno] at upang inyong dakilain ang Allah para sa anumang Kanyang ipinatnubay sa inyo at upang sakali kayo ay [matutong] magpasalamat [sa Kanya].

Ibig sabihin: ang pag-aayunong ipinag-utos sa inyo ay ang **buwan ng Ramadhan**—ang dakilang buwan na kung saan ipinagkaloob sa inyo ng Allah ang napakalaking biyaya: ang **Marangal na Qur'an**. Ito ay naglalaman ng patnubay para sa kapakinabangan ng inyong relihiyon at makamundong buhay, malinaw na pagpapaliwanag ng katotohanan, at pamantayan (Furqan) na naghihiwalay sa tama at mali, sa patnubay at pagkaligaw, at sa mga taong mapalad at sa mga taong kapus-palad.

Kaya't nararapat lamang na ang isang buwang may ganitong kadakilang biyaya at kagandahang-loob ng Allah sa inyo ay maging isang panahon ng pagsamba kung saan ang pag-aayuno ay ipinag-utos.

Matapos Niyang ipaliwanag ito, banggitin ang mga kabutihan nito, at ang karunungan ng Allah sa paglalaan ng buwan na ito, sinabi Niya:

﴿فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ﴾ “Kaya, sinuman sa inyo ang nakatanaw sa [bagong buwan ng] buwan [ng Ramadhan], siya ay nararapat na mag-ayuno” Ito ay malinaw na pagtatalaga ng pag-aayuno sa sinumang may kakayahan, malusog, at naroroon (hindi naglalakbay).

At dahil ang naunang pag-alis ng pagpipilian (pagitan ng pag-aayuno at fidyah) ay tumutukoy lamang sa may kakayahan, muling binanggit ang pahintulot para sa may sakit at naglalakbay, upang hindi mapagkamalang pati ang pahintulot na ito ay inalis na rin. Kaya’t sinabi Niya:

﴿يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾ “Hangad ng Allah na ito ay gawing magaan para sa inyo at hindi Niya hangaring ito ay gawing mahirap para sa inyo.” Ibig sabihin, nais ng Allah na padaliin para sa inyo ang mga landas patungo sa Kanyang kaluguran sa pinakamadaling paraan, at pagaanin ang mga ito nang lubusan. Kaya’t ang lahat ng ipinag-utos ng Allah sa Kanyang mga alipin ay sa pinakapundasyon nito ay magaan at madaling isagawa. At kung may lumitaw na ilang kalagayan na nagdudulot ng kahirapan sa pagsasagawa nito, pinadadali ito ng Allah sa ibang paraan—maaaring sa pamamagitan ng pag-alis ng obligasyon, o sa pamamagitan ng pagbabawas nito sa iba’t ibang anyo ng pagpapagaan.

Ito ay isang pangkalahatang prinsipyo na hindi kayang isa-isahin ang detalye, sapagkat ang mga detalye nito ay sumasaklaw sa buong batas ng Shari’ah, kabilang ang lahat ng mga pahintulot (Rukhas) at mga pagpapagaan.

At ang Kanyang pahayag na: ﴿وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ﴾ “At [hangad Niya] para sa inyo na buuin ang mga itinakdang araw [ng pag-aayuno].” At ito—at ang Allah ang higit na nakaaalam—ay upang hindi isipin ng sinuman na sapat na ang pag-aayuno ng bahagi lamang ng Ramadhan upang makamit ang layunin nito. Kaya’t inalis ang ganitong maling akala sa pamamagitan ng utos na kumpletuhin ang bilang ng mga araw. At (upang) magpasalamat sa Allah, سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى, sa pagtatapos nito—dahil sa Kanyang pagbibigay ng kakayahan, pagpapadali, at paglililaw sa Kanyang mga alipin. At kabilang dito ang pagbigkas ng Takbīr sa pagtatapos nito, na nagsisimula sa pagkakita ng buwan ng Shawwāl hanggang sa matapos ang khutbah ng ‘Eid.

[١٨٦] ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾

{186} At kapag ang Aking mga alipin ay magtatanong sa iyo [O Muhammad] tungkol sa Akin. Tunay na Ako ay malapit [sa kanila]. Tinutugon Ko ang mga panalangin ng bawa't dumadalangin kapag siya ay nananalangin sa Akin [nang walang ibang tagapamagitan]. Kaya, hayaan silang tumugon sa Akin [sa pamamagitan ng pagsunod] at maniwala sa Akin, upang sakali sila ay [mapatnubayan] tumahak sa matuwid na landas.

Ito ay sagot sa isang tanong na itinanong ng ilan sa mga kasamahan ng Propeta ﷺ. Sinabi nila: “O Sugo ng Allah, malapit ba ang aming Panginoon upang Siya’y aming bulungan, o malayo upang Siya’y aming tawagin nang malakas?” Kaya’t ibinaba ang talatang: ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ﴾ “At kapag ang

Aking mga alipin ay magtatanong sa iyo [O Muhammad] tungkol sa Akin. Tunay na Ako ay malapit [sa kanila]. ; Sapagkat Siya, سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى, ay ang Tagamasid at Saksi, ang Nakaaalam sa lihim at higit pang nakatago. Alam Niya ang pandarayang sulap ng mga mata at ang itinatago ng mga dibdib. Siya rin ay malapit sa Kanyang tumatawag sa pamamagitan ng pagtugon. Kaya't sinabi Niya ﴿أُجِيبْ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾ *“Tinutugon Ko ang mga panalangin ng bawa't dumadalangin kapag siya ay nananalangin sa Akin [nang walang ibang tagapamagitan].”* ; Ang Du‘ā’ (panalangin) ay may dalawang uri: Du‘ā’ ng pagsamba (mga gawaing pagsunod na anyo ng panalangin), at Du‘ā’ ng paghiling (tuos at pagsusumamo). At ang kalapitan (Qurb) ay may dalawang uri: Kalapitan sa pamamagitan ng Kanyang kaalaman sa lahat ng Kanyang nilikha, at Kalapitan sa Kanyang mga sumasamba at nananalangin sa pamamagitan ng pagtugon, pagtulong, at paggabay. Kaya’t ang sinumang manalangin sa kanyang Panginoon nang may pusong naroroon at taimtim, sa paraang itinakda ng Shari‘ah, at walang hadlang sa pagtugon—tulad ng pagkain ng haram at iba pa—tunay na ipinangako ng Allah ang pagtugon sa kanya. Lalo na kung kanyang isinasagawa ang mga dahilan ng pagtanggap ng Du‘ā’, at ito ay ang pagtugon sa Allah sa pamamagitan ng pagsunod sa Kanyang mga utos at pag-iwas sa Kanyang mga ipinagbabawal, sa salita man o gawa, at paniniwala sa Kanya na siyang nag-uudyok ng ganitong pagsunod. Kaya’t sinabi Niya:

﴿فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ *“Kaya, hayaan silang tumugon sa Akin [sa pamamagitan ng pagsunod] at maniwala sa Akin, upang sakali sila ay [mapatnubayan] tumahak sa matuwid na landas..”* Ibig sabihin, upang makamit nila ang tamang patnubay—ang gabay tungo sa tunay na pananampalataya at mga mabubuting gawa—at mawala sa kanila ang pagkaligaw na sumasalungat sa pananampalataya at mabubuting gawa. Sapagkat ang pananampalataya sa Allah at ang pagtugon sa Kanyang mga utos ay dahilan ng pagkamit ng kaalaman. Tulad ng sinabi Niya: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا﴾ *“O kayong mga naniwala, kung inyong katakutan ang Allah, Kanyang ipagkakaloob para sa inyo ang pamantayan [ng paghatol sa pagitan ng wasto at mali].”* [Al-Anfal:29].

Pagkatapos sinabi ng Allah سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى:

[١٨٧] ﴿أَجَلٌ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفْتُ إِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالْظَنُّ بِشِرْوَهُنَّ وَأَتَّبِعُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتُمُوا الصِّيَامَ إِلَى الْاِيلِ وَلَا تُبَشِّرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾

{187} Ipinahihintulot para sa inyo ang pakikipagtalik sa inyong mga asawa sa gabi ng pag-aayuno. Sila ay inyong mga saplot [sa katawan at panangga] at kayo ay saplot rin para sa kanila. Nababatid ng Allah na inyong palagiang dinaraya ang inyong mga sarili, kaya Kanyang tinanggap ang inyong pagsisisi at kayo ay

Kanyang pinatawad. Samakatwid, ngayon, makipag-ugnay [o makipagtalik] kayo sa kanila at inyong hanapin ang anumang naitakda ng Allah para sa inyo [ang inyong magiging supling] at magsikain kayo at magsiinom hanggang ang puting hibla [o sinag] ng buwang liwayway ay maging malinaw sa inyo mula sa itim na hibla [ng dilim ng gabi], pagkatapos ay inyong buuin ang pag-aayuno hanggang sa gabi [pagsapit ng takip-silim]. At huwag kayong makipag-ugnayan sa kanila [sa inyong mga asawa] habang kayo ay namamalagi sa Masjid [para sa pagsamba]. Iyan ang mga hangganan ng Allah, kaya, sila ay huwag ninyong lalapitan. Ganyan ginagawang malinaw ng Allah ang Kanyang ayaat [mga alituntunin] sa sangkatauhan upang sakali sila ay [matutong] matakot [sa Kanya].

Sa simula ng pagkakatakda ng pag-aayuno, ipinagbabawal sa mga Muslim sa gabi—pagkatapos nilang makatulog—ang pagkain, pag-inom, at pakikipagtalik. Dahil dito, nagkaroon ng kahirapan para sa ilan sa kanila. Kaya’t pinagaan ito ng Allah, Kataas-taasan, at pinahintulutan sa lahat ng gabi ng pag-aayuno ang pagkain, pag-inom, at pakikipagtalik—maging sila man ay nakatulog o hindi—sapagkat may ilan na nagkukulang sa pagsunod at tila nagkakanulo sa kanilang mga sarili sa pag-iwan ng ilan sa mga ipinagutos sa kanila. ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ “*kaya Kanyang tinanggap ang inyong pagsisisi...*” sa pamamagitan ng pagpapaluwag sa inyo ng isang bagay na kung hindi Niya pinaluwag ay magdudulot sana ng kasalanan; ﴿وَعَفَا عَنْكُمْ﴾ “*at kayo ay Kanyang pinatawad...*” at pinatawad Niya kayo sa mga nagdaang pagkukulang.

﴿بَشِّرُوهُمْ﴾ “*Samakatwid, ngayon...*” matapos ang pahintulot at pagpapaluwag na ito mula sa Allah, ﴿مَّا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ “*makipag-ugnay [o makipagtalik] kayo sa kanila...*” – makipagtalik kayo sa kanila, pati na ang paghalik, paghawak, at iba pa. ﴿وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ “*at inyong hanapin ang anumang naitakda ng Allah para sa inyo [ang inyong magiging supling]...*” Ibig sabihin, sa pakikipagtalik ninyo sa inyong mga asawa, maglayon kayo ng pagsunod sa Allah, at isaisip ang dakilang layunin ng pakikipagtalik—ang pagkakaroon ng supling, pag-iingat sa dangal ng sarili at ng asawa, at ang pagtamo ng mga layunin ng pag-aasawa.

At kabilang din sa mga itinakda ng Allah para sa inyo sa mga gabi ng Ramadhan ang Laylat al-Qadr, na nasa loob ng mga gabing iyon. Kaya’t hindi nararapat na kayo ay maging abala lamang sa pansamantalang kasiyahan ito at mapabayaang gabing iyon. Sapagkat ang ganitong kasiyahan ay maaaring makamtan sa ibang panahon, ngunit kapag ang Laylat al-Qadr ay nakaligtaan, ito ay hindi na maibabalik.

﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ﴾ “*at magsikain kayo at magsiinom hanggang ang puting hibla [o sinag] ng buwang liwayway ay maging malinaw sa inyo mula sa itim na hibla [ng dilim ng gabi],...*” Ito ang hangganan ng pagpapahintulot sa pagkain, pag-inom, at pakikipagtalik (sa gabi ng Ramadhan). Mula rito ay:

- Mauunawaan na kung ang isang tao ay kumain o uminom habang nag-aalinlangan kung sumikat na ang buwang-liwayway (Fajr), wala siyang kasalanan.
- Makikita rin dito ang patunay ng pagiging kanais-nais ng **Suhūr** (pagkain bago mag-Fajr), sapagkat ito ay iniutos at bahagi ng pagpapagaan ng Allah sa Kanyang mga alipin. At ipinapahiwatig din na mas

mainam itong ipagpaliban hanggang malapit sa Fajr, bilang pagsunod sa diwa ng Kanyang pagpapaluwag at pagpapadali.

- May patunay din dito na kung ang Fajr ay sumapit habang ang isang tao ay nasa kalagayang **junub** (dahil sa pakikipagtalik bago mag-Fajr) at hindi pa nakapaligo (Ghusl), ang kanyang pag-aayuno ay nananatiling wasto. Sapagkat kung pinahintulutan ang pakikipagtalik hanggang sa pagsikat ng Fajr, likas na mangyayari na maaabutan siya ng Fajr sa kalagayang Junub—at ang kinakailangang bunga ng isang pahintulot ay kabilang sa pahintulot mismo.

﴿ثُمَّ﴾ *“Pagkatapos....”* kapag sumikat na ang Fajr ﴿أَتَمُّوا الصَّيَامَ﴾ *“ay inyong buuin ang pag-aayuno....”* Ibig sabihin, magpigil mula sa mga nakasisira ng pag-aayuno. ﴿إِلَى اللَّيْلِ﴾ *“hanggang sa gabi [pagsapit ng takip-silim]....”* hanggang sa paglubog ng araw. Ngunit dahil ang pahintulot sa pakikipagtalik sa gabi ng Ramadhan ay hindi para sa lahat sa lahat ng kalagayan—sapagkat ang nag-I’tikāf ay hindi pinahihintulutan nito—kaya’t binanggit ang pagbubukod: ﴿وَلَا تُبَشِّرُوهُمْ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسْجِدِ﴾ *“At huwag kayong makipag-ugnayan sa kanila [sa inyong mga asawa] habang kayo ay namamalagi sa Masjid [para sa pagsamba]....”* Ibig sabihin, habang kayo ay nasa kalagayang iyon. Ipinapakita ng talatang ito ang pagiging lehitimo ng I’tikāf, na nangangahulugang pananatili sa Masjid para sa pagsamba sa Allah at pagtalikod sa ibang gawain para sa Kanya. At ipinapahiwatig din na ang I’tikāf ay hindi wasto maliban sa Masjid. Mula sa pagbanggit ng “mga Masjid,” nauunawaan na ito ay ang mga kilalang Masjid kung saan isinasagawa ang limang obligadong ṣalāh. Ipinapakita rin dito na ang pakikipagtalik ay kabilang sa mga nakasisira ng I’tikāf.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ *“Iyan...”* Ang mga nabanggit—tulad ng pagbabawal sa pagkain, pag-inom, at pakikipagtalik sa oras ng pag-aayuno; ang pagbabawal ng paglabag dito nang walang dahilan; at ang pagbabawal ng pakikipagtalik sa nag-I’tikāf—ay ﴿حُدُودُ اللَّهِ﴾ *“ang mga hangganan ng Allah...”* na Kanyang itinakda para sa Kanyang mga alipin. ﴿فَلَا تَقْرُبُوهَا﴾ *“huwag ninyong lalapitan...”* Ang pahayag na “huwag ninyong lalapitan” ay mas matindi kaysa sa “huwag ninyong gawin,” sapagkat kasama rito ang pag-iwas hindi lamang sa mismong bawal kundi pati sa mga daan at sanhi na maghahatid dito. Ang alipin ay inuutusan na iwasan ang mga ipinagbabawal at lumayo rito hangga’t maaari, at iwanan ang bawat dahilan na mag-uudyok patungo rito. Samantalang sa mga utos, sinabi ng Allah: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرُبُوا﴾ *“Ito ang mga hangganang itinakda ng Allah, kaya huwag ninyong labagin ito....”* [Al-Baqarah: 229], Kaya’t ipinagbabawal ang paglampas sa mga ito.

﴿كَذَلِكَ﴾ *“Ganyan....”* Ibig sabihin: ipinaliwanag ng Allah sa Kanyang mga alipin ang mga naunang alituntunin sa pinakaganap na pagpapaliwanag, at nilinaw Niya ang mga ito sa pinakakumpleto at malinaw na paraan. ﴿يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ *“ginagawang malinaw ng Allah ang Kanyang ayaat [mga alituntunin] sa sangkatauhan upang sakali sila ay [matutong] matakot [sa Kanya]....”* Kapag naging malinaw sa kanila ang katotohanan, ito ay kanilang susundin; at kapag naipakita sa kanila ang kamalian, ito ay kanilang iiwasan.

Sapagkat maaaring ang isang tao ay makagawa ng ipinagbabawal dahil sa hindi niya alam na ito ay bawal. Kung alam lamang niya, hindi niya ito gagawin. Kaya't kapag ipinaliwanag ng Allah ang Kanyang mga talata, wala nang maiiwang dahilan o palusot ang tao—at ito ang nagiging daan tungo sa Taqwa.

Ang Tunay na Kahulugan ng Siyam o Pag-aayuno at ang Kabutihan Nito

Ang *Siyam* o pag-aayuno sa wika ay nangangahulugang *Imsak* o pagpipigil. Sa batas ng Shari'ah, ito ay: “Ang pagsamba sa Allah sa pamamagitan ng pagpipigil sa pagkain, pag-inom, at iba pang mga nakasisira ng pag-aayuno mula sa pagsikat ng tunay na Fajr hanggang sa paglubog ng araw.”

Ngunit ang tunay na diwa ng pag-aayuno ay hindi lamang basta pag-iwas sa pagkain, pag-inom, at iba pang mga nakasisira nito. Ito ay isang komprehensibong pagsamba na kinabibilangan ng pagpipigil ng mga bahagi ng katawan laban sa mga kasalanan, pagpipigil sa sarili mula sa mga pagnanasa, at pagsasanay dito sa pagbabantay sa Allah—sa lihim man o hayagan. Ang layunin nito ay ang paglilinis ng puso, pagtutuwid ng pag-uugali, at pagkamit ng Taqwa na siyang dahilan kung bakit ito itinakda. Sinabi ng Propeta ﷺ, gaya ng iniulat ni Imam al-Bukhari:

«مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ، فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ»

“Sinumang hindi tumitigil sa pagsasalita ng kasinungalingan at sa paggawa nito, walang pangangailangan ang Allah na iwan niya ang kanyang pagkain at inumin.”

Marami ang mga kabutihan ng pag-aayuno. Kabilang dito ang mga sumusunod:

[1] Ito ay kabilang sa mga dahilan ng pagkamit ng Taqwa: ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ “Upang kayo ay magkaroon ng Taqwa.” (Al-Baqarah: 183)	[2] Ito ay Sunnah ng mga Propeta: ﴿كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ “Gaya ng pagkakatakda nito sa mga nauna sa inyo.” (Al-Baqarah: 183)	[3] Ito ay mabuti para sa Muslim: ﴿وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ﴾ ﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ “At ang mag-ayuno kayo ay higit na mabuti para sa inyo, kung inyong nalalaman.” (Al-Baqarah: 184)	[4] Dakila ang gantimpala nito Sinabi ng Propeta ﷺ: “Sinabi ng Allah: Ang bawat gawa ng anak ni Adan ay para sa kanya, maliban sa pag-aayuno; ito ay para sa Akin, at Ako ang gagantimpala para rito... At ang pag-aayuno ay isang panangga.” (Iniulat nina Bukhari at Muslim)	[5] Kapatawaran ng mga kasalanan Sinabi ng Propeta ﷺ: “Sinumang mag-ayuno sa Ramadhan nang may pananampalataya at pag-asa sa gantimpala, patatawarin siya sa kanyang mga nagdaang kasalanan.” (Iniulat nina Bukhari at Muslim)	[6] Ang amoy ng bibig ng nag-aayuno ay kaaya-aya sa Allah Sinabi ng Propeta ﷺ: “Ang amoy ng bibig ng nag-aayuno ay higit na mabango sa Allah kaysa sa amoy ng musk.” (Muttafaq ‘alayh – Bukhari at Muslim)
---	--	--	--	--	--

Ilan sa mga Alituntunin ng Pag-aayuno

Mga Haligi (Arkān) ng Pag-aayuno:

[1] Ang Niyyah (Layunin)		[2] Ang Imsak (Pagpipigil sa mga Nakasisira ng Pag-aayuno)
[A] Niyyah para sa Obligadong Pag-aayuno (Farḍ) Kinakailangang buuin ang Niyyah sa gabi para sa obligadong pag-aayuno—ibig sabihin, bago sumikat ang Fajr. Sapat na ang pagbuo ng layunin sa pagpasok ng buwan, Ang lugar ng Niyyah ay nasa puso. Ang pagbigkas nito nang pasalita ay isang Bid'ah	(B) Niyyah para sa Boluntaryong Pag-aayuno (Nafl) maaaring buuin sa alinmang oras ng araw, hangga't wala pang nagagawang anumang nakasisira ng pag-aayuno. Subalit ang gantimpala ay ibinibilang mula sa oras na binuo ang Niyyah—hindi mula sa simula ng araw.	[1] Sadyang Pagkain o Pag-inom Ngunit kung ito ay dahil sa pagkalimot, ang kanyang pag-aayuno ay nananatiling wasto.
		[2] Pakikipagtalik (Jimā') Kung ito ay nangyari sa araw ng Ramadhan , at ang pag-aayuno ay obligadong isinasagawa niya, siya ay may pananagutan ng mabigat na kaffārah (kababayaranang pagpaparusa) .
		[3] Paglabas ng Semilya (Maniy) Dahil sa Pisikal na Paglalapit tulad ng: Paghalik, Pagyakap, atbp.
		[4] Anumang Katumbas ng Pagkain at Pag-inom, tulad ng nutritional injections , Ngunit kung ang mga iniksiyong ay hindi pampalusog; ito ay hindi nakasisira ng pag-aayuno .
		[5] Paglabas ng Dugo sa Pamamagitan ng Hijamah (Cupping), Ngunit ang kaunting pagkuha ng dugo—tulad ng para sa laboratory test, ay hindi nakasisira ng pag-aayuno.
		[6] Sadyang Pagsusuka
		[7] Paglabas ng Dugo ng Ḥayḍ at Nifās

Mga Uri ng Pag-aayuno

[1] Obligado (Wājib): Sa Ramadhan, sa mga Kaffārah (kababayaranang pagpaparusa), at sa mga panata (Nadhr).	[2] Boluntaryo (Nafl): Sa iba pang mga pagkakataon bukod sa mga nabanggit.
---	---

Mga Kondisyon ng Pagiging Obligado ng Pag-aayuno (Shurūṭ Wujūb aṣ-Ṣiyām)

[1] Islam	[2] Pagkakaroon ng Isip ('Aql)	[3] Pagbibinata/Pagdadalaga (Bulūgh)	[4] Paninirahan (Istiṭān / Hindi Paglalakbay)	[5] Kalusugan (Ṣiḥḥah)	[6] Pagiging Malinis mula sa Ḥayḍ at Nifās
------------------	---------------------------------------	---	--	-------------------------------	---

Samantala, ang hindi pa umaabot sa tamang edad (hindi pa Bulūgh) ay hinihikayat na mag-ayuno, at ang kanyang tagapag-alaga ay dapat siyang utusan at sanayin dito.

Hindi obligado ang pag-aayuno sa naglalakbay. Ngunit mas mainam para sa kanya na mag-ayuno kung hindi ito magdudulot ng hirap sa kanya—batay sa ginawa ng Propeta ﷺ, At dahil ito ay: Mas mabilis na pagganap ng kanyang pananagutan (pagkakautang sa Allah), Mas magaan para sa may obligasyon, At upang makamit ang kabutihan at biyaya ng buwan ng Ramadan.

Mga Uri ng Sakit Kaugnay ng Pag-aayuno:

[1] Sakit na hindi inaasahang gagaling (walang pag-asa ang paggaling):

Kasama rito ang matandang tao na hindi na kayang mag-ayuno. Hindi na siya obligadong mag-ayuno, ngunit kinakailangan niyang magpakain ng isang mahirap sa bawat araw (na hindi niya naayunuhan).

Maaaring gawin ito sa dalawang paraan:

- Tipunin ang bilang ng mga mahihirap ayon sa dami ng mga araw at pakainin sila ng hapunan o tanghalian; o
- Mamigay ng pagkain sa bilang ng mga mahihirap ayon sa dami ng mga araw, na ang bawat mahirap ay bibigyan ng isang-kapat ($\frac{1}{4}$) na šā‘ nabawī — katumbas ng humigit-kumulang 510 gramo ng magandang uri ng trigo. Mainam din na lagyan ito ng ulam tulad ng karne o taba upang maging mas maayos ang pagkain.

[2] Sakit na inaasahang gagaling, ngunit mahirap mag-ayuno habang ito ay nararanasan:

Kasama rito ang babaeng may regla (Ḥā’yḍ), ang bagong panganak na may pagdurugo (Nifās), ang nagpapasuso, at ang naglalakbay.

Kailangan nilang bayaran (Qadā’) ang bilang ng mga araw na kanilang hindi naayunuhan kapag sila ay gumaling na o bumalik sa kalagayan na maaari nang mag-ayuno.

Subalit kung siya ay namatay bago pa gumaling, hindi na ito pananagutan sa kanya.

Sa pamamagitan ng anong paraan napapatunayan ang pagpasok ng buwan ng Ramadhan?

[1] Maaaring sa pamamagitan ng pagkakita sa bagong buwan (Hilāl) ng Ramadhan.

[2] O sa pamamagitan ng pagkumpleto ng buwan ng Sha‘bān ng tatlung (30) araw.

Ilan sa mga ipinahihintulot sa nag-aayuno:

[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
Pagluok ng laway.	Pagtikim ng pagkain kung may pangangailangan.	Paglugo.	Paggamit ng siwāk (panglinis ng ngipin).	Paggamit ng pabango.	Pagpapalamig ng katawan (pagpapresko).

Mga Kanais-nais (Mustahabb) sa Pag-aayuno:

[1] Ang pagkain ng Sahūr (pagkain bago magbukang-liwayway).	[2] Ang pagpapaliban ng Sahūr hanggang sa huling bahagi ng gabi.	[3] Ang pagpapamadali agad na mag-Iftār pagkalubog ng araw	[4] Ang pagdarasal (Du‘ā’) sa oras ng Iftār at habang nag-aayuno.	[5] Ang pagpaparami ng Šadaqah (kawanggawa).	[6] Ang pagsisikap sa pagdarasal sa gabi (qiyām Al-Layl).
[7] Ang pagbabasa ng Qur’an.	[8] Ang pagsasabi ng: “Ako ay nag-aayuno” sa sinumang mang-insulto sa kanya.	[9] Ang pagputol ng pag-aayuno sa pamamagitan ng mga sariwang datiles (Rutab).	[10] Ang pagsasagawa ng ‘Umrah.	[11] Ang pag-I’tikāf sa huling sampung gabi.	[12] Ang paghahanap at pagsisikap na matamo ang Laylat Al-Qadr.

Kung wala siyang matagpuan (na sariwang datiles), ay mga tuyong datiles (Tamr) ang kainin, at mainam na ito ay bilang na patlang (odd number). Kung wala pa rin, ay uminom ng ilang lagok ng tubig. At kung wala talagang anuman, sapat na lamang na magbalak ng pagputol ng pag-aayuno sa kanyang puso.

Ipinagbabawal sa nag-aayuno:

[1] Ang paglunok ng plema — hindi nito napapawalang-bisa ang pag-aayuno, ngunit ito ay ipinagbabawal.	[2] Ang paghalik sa sinumang hindi nakatitiyak na mapangangalagaan niya ang kanyang pag-aayuno (baka humantong sa pagkasira nito).	[3] Ang pagsasabi ng kasinungalingan (Qawl Az-zūr) — na kinabibilangan ng paggawa ng anumang ipinagbabawal.	[4] Ang kamangmangan — ibig sabihin ay kabastusan at kawalan ng pagpipigil o kahinahunan.	[5] Ang pagwiwisal (Wisāl) — ibig sabihin ay hindi pagputol ng pag-aayuno sa loob ng dalawang magkasunod na araw.
--	---	--	--	--

Mga Hatol Kaugnay ng Pagbabayad (Qaḍā') ng Pag-aayuno:

[1] Inirerekomenda ang sunud-sunod na pag-aayuno sa pagbabayad (Qaḍā').	[2] Nararapat na agad itong simulan pagkatapos ng araw ng 'Eid.	[3] Hindi pinahihintulutang ipagpaliban ang pagbabayad hanggang sa sumapit ang susunod na Ramadhan.	[4] Kung ito ay ipinagpaliban nang walang sapat na dahilan, wala nang ibang obligasyon maliban sa pag-aayuno ng mga araw na hindi naayunuhan, subalit siya ay magkakasala dahil sa pagpapaliban.
--	--	--	---

Mga Uri ng Pag-aayuno Batay sa Hatol (Bilang Pagsasaalang-alang sa Batas):

Mga Uri ng Pag-aayuno:			
[1] Obligado (Wājib):	[2] Kanais-naais (Mustahabb):	[3] Kinasusuklaman (Makrūh):	[4] Ipinagbabawal (Muḥarram):
(a) Ramadhan. (b) Kaffārah (pagbabayad-sala). (c) Panata (Nadhr).	(a) Anim na araw ng Shawwāl (pagkatapos makumpleto ang Ramadhan). (b) Araw ng ‘Arafah (para sa hindi nagsasagawa ng Hajj). (c) ‘Āshūrā’ (kasama ang ika-9 at ika-11). (d) Lunes at Huwebes bawat linggo (mas pinagtitibay ang Lunes). (e) Tatlong araw bawat buwan (pinakamainam ang “mga puting araw” – ika-13, 14, at 15). (f) Pag-aayuno ng isang araw at pagputol kinabukasan (salit-salitan). (g) Buwan ng Allah — al-Muḥarram. (h) Siyam na araw ng Dhul-Ḥijjah. (i) Ilang araw ng Sha’bān (hindi buong buwan).	Ang pagbubukod sa pag-aayuno tuwing Biyernes, Sabado, o Linggo (ngunit kung may dahilan tulad ng pagtapat sa Araw ng ‘Arafah, ay walang masama).	(a) Pagbubukod sa pag-aayuno ng Rajab. (b) Dalawang araw ng ‘Eid. (c) Araw ng pag-aalinlangan (Yawm Ash-Shakk), maliban kung ito ay bahagi ng nakasanayang pag-aayuno ng isang tao. (d) Mga araw ng Tashriq (maliban sa hindi nakapag-alay ng Hady sa Hajj). (e) Pag-aayuno buong taon (Ad-Dahr).

Mahalagang Paalala para sa Nag-aayuno sa Ramadhan

- 1) Gawin mong sapat lamang sa pangangailangan ang iyong pagkain at inumin. Hindi isinabatas ang pag-aayuno upang palitan ang gutom sa araw ng labis na kabusugan sa gabi. Ang pagkamakatwiran sa pagkain ay tumutulong sa kalinisan ng puso at sigla sa pagsamba. Tandaan: ang pag-iwas sa labis ay palamuti ng mga tunay na sumasamba.
- 2) Bawasan ang labis na pagkapit sa social media. Maikli ang buhay at mahalagang panahon ang Ramadhan. Huwag sayangin ang mga oras nito sa walang saysay na pag-scroll. Palitan ito ng mga gawaing magpapataas ng iyong antas sa paningin ng Allah.
- 3) Iwasan ang labis na pakikihalubilo at mga pagtitipong walang pakinabang. Lumabas lamang kung kinakailangan, at ingatan ang dila sa walang saysay na pananalita. Ang pag-aayuno ay paaralan ng pagpipigil sa sarili at sa mga bahagi ng katawan.
- 4) Sanayin ang iyong kamay sa pagbibigay, kahit kaunti lamang. Mas malaki ang gantimpala ng kawanggawa sa Ramadhan. Ito ay tanda ng buhay ng puso. Ang nakalasap ng tamis ng pagbibigay ay makaaalam na ang nasa Allah ay higit na mabuti at mas nananatili.
- 5) Paramihin ang Du‘ā, lalo na sa oras ng Sahur, sa sandali ng Iftar ng pag-aayuno, at sa pagpapatirapa. Ito ang mga oras ng paglapit at pagtugon. Mahal ng iyong Panginoon na marinig ang iyong pagsusumamo at pagpapakumbaba sa Kanya.
- 6) Magtakda ng tiyak na bahagi para sa Qur’an araw-araw — pagbabasa, pakikinig, o pagninilay. Ito ang tagsibol ng mga puso, at ang Ramadhan ang buwan nito. Ang namuhay kasama ng Qur’an ay nabubuhay sa isang mas mataas na antas ng buhay.
- 7) Sikaping magising para sa Sahur; dakila ang pagpapala nito. Buhayin ang oras na ito sa Du‘ā at paghingi ng kapatawaran. Kung nais mo, magdasal ng ilang Rak’ah na kusang-loob upang lalo kang mapalapit sa iyong Panginoon.
- 8) Magdasal ng Tarāwih nang may pagkatimtim at kapanatagan kasama ang Imam hanggang siya ay matapos, o sa iyong tahanan kung mas nakatutulong ito sa iyong puso. Ang mahalaga ay ang presensya ng puso, hindi lamang ang mga galaw.
- 9) Kung mapadali para sa iyo ang ‘Umrah sa Ramadhan, ito ay may dakilang gantimpala at pinararaming biyaya. Isa itong pagkakataon upang panibaguhin ang iyong ugnayan sa Allah sa Kanyang Sagradong Bahay.
- 10) Kung kaya mong magsagawa ng I’tikāf sa huling sampung araw, gawin mo ito; sapagkat may dakilang gantimpala rito. Ito ay ilang bilang na mga araw na maaaring maging sanhi ng kapatawarang hindi na mapapalitan. Ito ay isang pinagtitibay na Sunnah na patuloy na isinagawa ng Propeta ﷺ.

11) Ituon mo ang iyong hangarin sa paghahanap ng Laylatul Qadr sa huling sampu. Ang pagsamba rito ay higit kaysa sa pagsamba ng isang libong buwan. Ang sinumang mapagkalooban nito ay tunay na nagtagumpay nang dakilang tagumpay.

12) Kung kaya mong maglaan ng panahon para sa buong huling sampung araw, ito ay malaking kabutihan; sapagkat ang mga gabing ito ay maaaring hindi na maabutan pa muli ng isang tao.

13) Kung hindi mo makayang mag-I'tikāf, magsikap ka na tumindig sa pagdarasal sa karamihan ng gabi sa mga pinagpalang gabing ito. Marahil ang isang oras ng tapat na pagsamba ay makapagbabago ng kapalaran ng buong buhay.

14) Kung hindi mo rin makayang tumindig sa buong sampu, sikapin mo ang pagdarasal sa mga gabing may bilang na patlang (odd nights), sapagkat mas malapit doon ang Laylatul Qadr. Hindi pinagkakaitan ng kabutihan ang sinumang naging tapat sa Allah.

15) Panatilihin sa mga gabing ito ang pagbigkas ng panalanging iniulat: “Allahumma innaka ‘afuwwun tuḥibbul-‘afwa fa‘fu ‘annī” (O Allah, Ikaw ay Mapagpatawad, minamahal Mo ang pagpapatawad, kaya patawarin Mo ako.) Ito ay isang panalanging sumasaklaw sa kabutihan sa mundo at sa kabilang-buhay.

16) Laging alalahanin na ang layunin ng pag-aayuno at pagtindig sa gabi ay ang makamit ang Taqwa at paglilinis ng sarili — hindi ang pagkakaabala sa pagkain at iba pang gawain. Ang tunay na maligaya ay yaong lumabas sa Ramadhan na mas malapit ang puso sa Allah, mas malinis ang kaluluwa, at mas matatag ang pasya sa pagsunod sa Kanya.

Mga Dahilan na makatutulong sa Muslim sa Ramadhan

Kabilang sa mga nakatutulong sa isang Muslim sa Ramadhan upang iwanan ang mga kasalanan at mabawasan ang labis na pagkapit sa social media at iba pang nakalilibang na bagay ay ang mga sumusunod:

1) Ang pag-alaala sa kadakilaan ng buwan. Ang Ramadhan ay isang maikling panahon kung saan binubuksan ang mga pintuan ng Paraiso, isinasara ang mga pintuan ng Impiyerno, at iginagapos ang mga demonyo — ayon sa napatunayang Hadith. Paano magagawa ng isang may isip na sayangin ang panahong ganito ang halaga? Ang tunay na pagkalugi ay ang paglabas ng isang tao sa Ramadhan na katulad pa rin ng kanyang pagpasok — walang pagsisisi at walang pag-unlad ng kaluluwa.

2) Ang pag-aayuno ay nagpapahina sa kapangyarihan ng pagnanasa at nagpapabawas sa lakas ng hilig. Kaya't itinuro ng Propeta ﷺ sa mga kabataan: **“O mga kabataan, sinuman sa inyo ang may kakayahang mag-asawa ay mag-asawa; at sinuman ang hindi kaya ay mag-ayuno, sapagkat ito ay pananggalang (tagapigil sa pagnanasa).”** (Muttafaq ‘alayh) Kapag humina ang pagnanasa, mas nagiging madali sa isang tao ang paglayo sa mga kasalanang dati’y mahirap iwanan.

3) Ang pagpuno ng oras ng pagsamba ay nagtataboy sa kawalan ng ginagawa. Ang kawalan ng ginagawa ay nakasisira sa sarili. Kung ang araw ay napuno ng pagbabasa ng Qur'an, pag-alaala sa Allah, pagdarasal nang sama-sama, at Qiyām, wala nang puwang para sa walang saysay na paglipat-lipat sa mga video at pahina nang walang layunin. Ang puso, kapag hindi napuno ng katotohanan, mapupuno ito ng kasinungalingan.

4) Ang pag-aayuno ay isang lihim na pagsamba na tanging Allah ang nakaaalam. Iniiwan ng nag-aayuno ang pagkain at inumin kahit walang nakakakita sa kanya. Ito ay nagtuturo sa puso ng pagmamasid sa Allah (Murāqabah). Kapag nasanay ang isang tao na bantayan ang sarili sa pagkain at inumin, magiging madali para sa kanya ang pagbabantay sa sarili sa tingin, salita, at maging sa pagba-browse.

5) Ang pag-alala na ang mga bahagi ng katawan ay nag-aayuno rin. Hindi lamang pagkain ang iniwasan, kundi pati ang Haram na tingin, pakikinig sa walang kabuluhan, at pagsasabi ng kasinungalingan. Sinabi ng Propeta ﷺ: **“Sinuman ang hindi tumigil sa pagsasabi ng kasinungalingan at sa paggawa nito, hindi kailangan ng Allah na iwan niya ang kanyang pagkain at inumin.”** (Isinalaysay ni al-Bukhārī) Ang tunay na nag-aayuno ay yaong ang kanyang mga bahagi ng katawan ay nag-aayuno tulad ng kanyang tiyan.

6) Ang mga social media ay maaaring magnakaw ng maraming oras mula sa tao nang hindi niya namamalayan. Sa katotohanan, ito ay pagputol mula sa kanyang buhay — na siyang tunay niyang puhunan. At ang Ramadhan ay isang puhunan na may pinaraming gantimpala, kaya hindi nararapat na ito'y gugulin sa mga bagay na walang pakinabang — lalo na sa mga bagay na may pinsala.

7) Ang pagpaparami ng pagbabasa ng Qur'an at pag-alaala (dhikr) ay sumasalungat sa pagnanasa at nagpapahina sa udyok ng kasalanan. Sapagkat ang puso ay hindi maaaring pagsamahin ang pagdakila sa Salita ng Allah at ang pagpupumilit sa pagkakabit sa ipinagbabawal. Sinabi ng Allah: **“Katotohanan, ang salah ay pumipigil sa kahalayan at kasamaan.”** (Al-‘Ankabūt: 45). At bawat tapat na pagsamba ay may ganitong epekto.

8) Ang ikli ng mga gabi at ang bilis ng paglipas ng buwan ay isang praktikal na paalala sa paglipas ng buhay. Gaano kabilis sabihin: “Lumipas na ang Ramadhan!” Ang nakauunawa sa bilis ng mga araw ay nagmamadaling magsisi at hindi nagpapaliban, sapagkat ang pagpapaliban ay isang kapahamakan. At sinabi ng Propeta ﷺ: **“Ang mga gawain ay batay sa kanilang wakas.”** (Isinalaysay ni al-Bukhārī).

9) Ang pakikisama sa mga matutuwid, ang pagdalo sa mga taong may ugnayan sa Qur'an, at ang paglayo sa mga lugar ng tukso — lahat ng ito ay tumutulong sa katatagan. Ang tao ay naaapektuhan ng kanyang kasama. Kapag pinalibutan niya ang sarili ng kapaligiran ng pagsunod, humihina ang pagkakabit sa mga adiksiyon at mga gawi na nagpapabigat sa puso.

10) Ang pag-alala na ang Taqwa ang bunga ng pag-aayuno, gaya ng sinabi ng Allah: **“Upang kayo ay magkaroon ng Taqwa.”** (Al-Baqarah: 183). Ang nagpupumilit sa kasalanan habang nag-aayuno ay nawalan ng pinakadakilang layunin nito. Ang tunay na mapalad ay yaong lumabas sa Ramadhan na mas magaan ang kapit sa mundo at mas malalim ang pagdakila sa Allah.

Paalala:

Kapag natapos ang Ramadhan, ang pangunahing tanda ng pagtanggap ng isang pagsamba ay ang pagpapatuloy sa pagsunod at ang pagdaragdag pa nito — hindi ang pagtigil. Kaya lumalabas tayo mula sa pagsamba ng pag-aayuno tungo sa patuloy na pagsamba sa Allah sa pamamagitan ng pagdarasal ng ‘Eid, pagbibigay ng Zakātul-Fiṭr, at pagbigkas ng Takbīr. Pinag-iiba-iba natin ang mga uri ng pagsamba — mula sa isang pagsamba patungo sa iba pa — at hindi natin pinababayaan ang mga mabubuting gawa kapalit ng iba. Sapagkat ang layunin ay ang patuloy na pagkaalipin at pagsamba sa Allah.

Kabilang sa mga Hatol (Alituntunin) ng Laylatul Qadr:

Ang Kanyang Oras (Panahon):	• Ito ay nasa buwan ng Ramadhan; ayon sa sinabi ng Allah: “Katotohanang ibinaba Namin ito sa Laylatul Qadr.” (Al-Qadr) • Ito ay nasa huling sampung gabi nito; batay sa Hadith: “Hanapin ninyo ang Laylatul Qadr sa huling sampung gabi ng Ramadhan.” (Muttafaq ‘alayh) • Mas malapit itong matagpuan sa mga gabing may bilang na patlang (ika-21, 23, 25, 27, o 29); batay sa Hadith: “Hanapin ninyo ang Laylatul Qadr sa mga gabing patlang ng huling sampung gabi ng Ramadhan.” (Muttafaq ‘alayh) At ang ilan sa mga gabing ito ay mas malapit kaysa sa iba. • Ang tamang pananaw ay na ito ay umiikot sa mga gabing patlang at nag-iiba ang eksaktong gabi nito bawat taon.
Ang Kanyang Kabutihang-loob (Fadl) / Kadakilaan:	• Ito ang pinakamainam na gabi sa buong taon. Tinawag itong Laylatul Qadr dahil sa karangalan at pagtatakda (qadr) na taglay nito. • Ang pagsamba rito ay higit kaysa sa pagsamba ng isang libong buwan; ayon sa sinabi ng Allah: “Ang Laylatul Qadr ay higit kaysa sa isang libong buwan.” (Al-Qadr) • Sa gabing ito ay bumababa si Jibril at ang mga anghel: “Bumababa ang mga anghel at ang Rūḥ (Jibril) dito.” (Al-Qadr: 4) • “Sinuman ang tumindig (sa pagsamba) sa Laylatul Qadr nang may pananampalataya at pag-asa sa gantimpala, patatawarin sa kanya ang mga naunang kasalanan.” (Muttafaq ‘alayh) Ito ay pinupunan sa pamamagitan ng pagdarasal, pag-alaala sa Allah, panalangin (Du‘ā’), pagbabasa ng Qur’an, at iba pang mga uri ng kabutihan.
Kabilang sa mga kanais-nais (mustahabb) dito:	• Ang pagdarasal (Ṣalāh) — ito ang pinakadakilang gawain sa gabing ito sa pangkalahatan. • Ang pagpaparami ng Du‘ā’ (panalangin) — at ang pinakamainam dito ay ang itinuro ng Propeta ﷺ kay ‘Ā’ishah (radiyallāhu ‘anhā): “Allahumma innaka ‘afuwun tuḥibbul-‘afwa fa’fu ‘annī.” (O Allah, Ikaw ay Mapagpatawad, minamahal Mo ang pagpapatawad, kaya patawarin Mo ako.) (Isinalaysay ni at-Tirmidhī at Ibn Mājah) • Ang pagbabasa ng Qur’an, pag-alaala sa Allah (Dhikr), at paghingi ng kapatawaran (Istighfār). • Ang pagbibigay-buhay sa gabi sa pamamagitan ng hindi pagtulog. “Kapag dumarating ang huling sampung gabi, hinigpitan ng Propeta ﷺ ang kanyang sarili (sa pagsamba), binubuhay niya ang kanyang gabi, at ginigising niya ang kanyang pamilya.” (Muttafaq ‘alayh)
Mga Palatandaan Nito:	• Ito ay isang gabi na payapa at katamtaman ang kalagayan. Sinabi ng Allah: “Ito ay kapayapaan hanggang sa pagsikat ng buhang-liwayway.” (Al-Qadr) • “Ang palatandaan nito ay ang pagsikat ng araw sa umaga nito na maputi at walang matinding sinag.” (Isinalaysay ni Muslim) — na tila ang liwanag nito ay nabawasan. At hindi itinatayo sa mga palatandaang ito ang anumang hatol na pang-Sharī‘ah; ang pakinabang nito ay upang magbigay lamang ng dagdag na kapanatagan matapos itong maganap.

Sinabi ng bantog na Iskolar na si As-Sa’diy رَحْمَةُ اللَّهِ:

Tafsīr (Paliwanag) ng Sūratul Qadr — at ito ay Makkiyyah (naipahayag sa Makkah).

[1] Sinasabi ng Kataas-taasan (Allah) na ipinapaliwanag ang kabutihan ng Qur’an at ang kataasan ng antas nito: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ﴾ “*Katotohanang ibinaba Namin ito sa Laylatul Qadr.*”, Gaya rin ng Kanyang sinabi: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَرَّكَةٍ﴾ “*Katotohanang ibinaba Namin ito sa isang pinagpalang gabi.*” [Ad-Dhukhan:3], Ito

ay dahil sinimulan ng Allah ang pagpapababa ng Qur'an sa buwan ng Ramadhan, sa Laylatul Qadr. Sa pamamagitan nito ay pinagkalooban Niya ang mga alipin ng isang pangkalahatang awa na hindi nila kayang masuklian ng sapat na pasasalamat. Tinawag itong Laylatul Qadr dahil sa dakilang halaga at kabutihan nito sa paningin ng Allah, at sapagkat dito itinatakda ang mga mangyayari sa loob ng taon — ang mga takdang panahon ng buhay (ajal), mga kabuhayan (rizq), at iba pang mga itinakdang kapalaran.

[2] Pagkatapos ay lalo Niyang dinakila ang kahalagahan nito sa pagsasabing: ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ﴾ *“At ano ang makapagpapabatid sa iyo kung ano ang Laylatul Qadr?”* Ibig sabihin: ang kalagayan nito ay napakadakila at ang halaga nito ay napakataas.

[3] ﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾ *“Ang Laylatul Qadr ay higit mainam kaysa sa isang libong buwan.”* Ibig sabihin: ang kabutihang taglay nito ay katumbas ng isang libong buwan. Kaya ang gawaing isinasagawa rito ay higit kaysa sa gawaing ginawa sa isang libong buwan na wala ang gabing ito. Ito ay isang bagay na nakapagtataka sa mga may pag-iisip — kung paanong pinagpala ng Allah ang mahinang Ummah na ito ng isang gabi na ang pagsamba rito ay katumbas at higit pa sa higit walumpung taon ng buhay ng isang taong may mahabang edad.

[4] ﴿تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا﴾ *“Bumababa ang mga anghel at ang Rūh (Jibrīl) dito.”* Ibig sabihin: masagana ang kanilang pagbaba sa gabing ito. ﴿مِنْ كُلِّ أَمْرِ﴾ *“Para sa bawat itinakdang bagay (kapasiyahan).”*

[5] ﴿سَلَامٌ هِيَ﴾ *“Kapayapaan ito...”* Ibig sabihin: ligtas ito sa lahat ng kapahamakan at kasamaan dahil sa dami ng kabutihang naririto. ﴿حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ﴾ *“...hanggang sa pagsikat ng buhang-liwayway.”* Ibig sabihin: nagsisimula ito sa paglubog ng araw at nagtatapos sa pagsikat ng Fajr. Maraming Hadith ang nagpapatunay sa kabutihan nito, at na ito ay nasa Ramadhan, sa huling sampung gabi nito, lalo na sa mga gabing may bilang na patlang (odd nights). At ito ay nananatili taun-taon hanggang sa Araw ng Paghuhukom. Dahil dito, ang Propeta ﷺ ay nagsasagawa ng I'tikāf at mas pinagsisikapan ang pagsamba sa huling sampung gabi ng Ramadhan, umaasa na maabutan ang Laylatul Qadr.

At ang Allah ang higit na Nakaaalam.

Kabilang sa mga Alituntunin (Hatol) ng Zakātul-Fiṭr:

Ito ay Obligado (Wajib): Ipinag-uutos ito para sa bawat taong inabutan ng paglubog ng araw sa huling araw ng Ramadhan habang siya ay Muslim — maging siya man ay matanda o bata, lalaki o babae, alipin o malaya. (At ito ay kanais-nais din na ilabas para sa sanggol na nasa sinapupunan.)

Ito ay inilalabas ng may pananagutan (Mukallaf) para sa kanyang sarili at para sa mga taong kanyang sinusustentuhan — kung siya ay may natirang sapat sa araw at gabi ng ‘Eid na isang ṣā‘ mula sa kanyang pangunahing pagkain, bukod pa sa pagkain niya, ng kanyang pamilya, at sa kanyang mga pangunahing pangangailangan.

Ang Karunungan sa Pagsasabatas ng Zakātul-Fiṭr:

[1] Ito ay panlinis para sa nag-aayuno mula sa walang kabuluhang pananalita at masasamang gawain.

[2] Sapagkat dito ay may pagbibigay-kasapatan sa mga mahihirap at nangangailangan upang hindi na sila manghingi sa araw ng ‘Eid.

Halaga ng Zakātul-Fiṭr:

Isang Ṣā‘ ng pagkain mula sa karaniwang kinakain ng mga tao. At hindi sapat (ayon sa pananaw na ito) ang pagbibigay nito sa anyong salapi. Ang sukat ng isang Ṣā‘ ay humigit-kumulang **2 kilo at 40 gramo** ng magandang uri ng trigo.

Mga Oras ng Paglalabas ng Zakātul-Fiṭr:

[1] Oras na Pinahihintulutan (Jawāz): Isang araw o dalawang araw bago ang ‘Eid.	[2] Oras na Kanais-nais (Istihbāb): Pagkatapos ng Fajr at bago isagawa ang ṣalātul-‘Eid.	[3] Oras na Ipinagbabawal (Taḥrīm): Pagkatapos ng pagdarasal ng ‘Eid.
---	--	---

Kabilang sa mga Alituntunin (Hatol) ng pagdarasal ng ‘Eid:

Hatol ng Šalātul-‘Eid: Ito ay isang Farḍhu ‘Ayn (indibiduwal na obligasyon) para sa kapwa kalalakihan at kababaihan. Sinabi ng Propeta ﷺ: “Papalabasin ang mga dalagang nasa loob ng bahay at maging ang mga babaeng may regla; at ang mga may regla ay iiwas sa lugar ng pagdarasal, ngunit dadalo sila sa kabutihan at sa panalangin ng mga mananampalataya.” (Muttafaq ‘alayh)

Oras nito: Nagsisimula ang oras nito kapag pinahihintulutan na ang pagsasagawa ng mga Boluntaryong (Nafileh) pagdarasal — iyon ay kapag ang araw ay umangat na nang halos isang sibat ang taas matapos sumikat. At nagtatapos ito sa oras ng *Zawāl* (pagpasok ng oras ng *Ẓuhr*). Hindi ito binabawi (*Qadā*) kapag lumagpas na ang oras nito.

Mga Sunnah sa Šalātul-‘Eid:

[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]
Ang pumunta sa isang daan at bumalik sa ibang daan.	Ang isagawa ito sa bukas na lugar (sa <i>Šaḥrā</i> ’).	Ang pagpapaliban ng Šalātul-‘Eid al-Fiṭr (kaunti, upang mabigyan ng pagkakataon ang paglalabas ng <i>Zakātul-Fiṭr</i>).	Ang pagkain ng mga datiles na may bilang na patlang (odd number) bago ang Šalātul-Fiṭr.	Ang paglilinis ng sarili at paglalagay ng pabango para rito.	Ang pagsusuot ng pinakamainam na kasuotan.	Ang pagpapamadali ng Šalātul-‘Eid al-Aḍḥā.

Paraan ng Šalātul-‘Eid:

Pinangungunahan ng Imam ang mga tao sa pagdarasal ng **dalawang Rak’ah**, nang **walang Adhān at walang Iqāmah**. Sa unang Rak’ah, magtatakbir siya ng **pitong beses** kasama ang *Takbīratul-Iḥrām*. Sa ikalawang Rak’ah naman, magtatakbir siya ng **limang beses**, bukod pa sa *Takbīr* ng pagtayo. Itinataas ang mga kamay sa bawat takbīr, at sa pagitan ng bawat dalawang takbīr ay magpupuri sa Allah at magsasagawa ng *Šalawāt* sa Propeta ﷺ. Pagkatapos ay babasahin ang *Al-Fātiḥah* at isang *Sūrah*, at malakas (*Jahr*) ang pagbasa. Kanais-nais na basahin ang *Sūratul-A’lā* at *Sūratul-Ghāshiyah*, o kaya’y *Sūrah Qāf* at *Sūratul-Qamar*. Kapag nakapag-*Salām* na, magbibigay siya ng **dalawang Khutbah**, tulad ng dalawang Khutbah sa *Jumu’ah*, maliban sa siya ay magbanggit sa bawat Khutbah ng mga alituntunin at paalala na angkop sa kasalukuyang panahon.

Pagbati sa ‘Eid:

Walang masama sa pagbati sa ‘Eid sa pamamagitan ng pagsasabi ng: “*Taqabbalallāhu minnā wa minkum*” (Nawa’y tanggapin ng Allah mula sa amin at sa inyo), at iba pang katulad na pagbati.

Inirerekomenda sa dalawang ‘Eid ang pagbigkas ng Takbīr:

[1] Takbīr na Mutlaq (Pangkalahatan):	[2] Takbīr na Muqayyad (Tiyak):
Maaaring bigkasin sa Masjid, sa bahay, sa pamilihan, at sa anumang oras.	Pagkatapos ng limang obligadong pagdarasal (lalo na sa ‘Eid al-Aḍḥā).

Oras ng Takbīr:

[1] Sa ‘Eid al-Fiṭr:

Nagsisimula ito sa paglubog ng araw sa huling araw ng Ramadhan, at nagtatapos sa pagsisimula ng Ṣalātul-‘Eid.

[2] Sa ‘Eid al-Adḥā:

Ang *Takbīr na Mutlaq* (pangkalahatan) ay nagsisimula sa paglubog ng araw sa huling araw ng Dhul-Qa’dah. Ang *Takbīr na Muqayyad* (tiyak) ay nagsisimula sa pagsikat ng Fajr sa Araw ng ‘Arafah. At pareho silang nagtatapos sa paglubog ng araw sa huling araw ng mga Ayyām at-Tashrīq (ika-13 ng Dhul-Hijjah).

Mga Tanong para sa Mambabasa:

blg	TANONG				SAGOT									
1	Ipinag-utos ang pag-aayuno sa Ummah ni Muhammad ﷺ lamang at hindi sa mga naunang ummah				TAMA					MALI				
2	Ang pangunahing layunin ng pag-aayuno ay ang pagkamit ng Taqwa				TAMA					MALI				
3	Pinahintulutan ng Allah ang hindi pag-aayuno ng may sakit at ng naglalakbay, kapalit ng pagbabayad (qadā') sa ibang araw				TAMA					MALI				
4	Ang pag-aayuno ay mula pagsikat ng araw hanggang paglubog nito				TAMA					MALI				
5	Sa gabi ng pag-aayuno ay hindi pinahihintulutan ang pagkain at pag-inom				TAMA					MALI				
6	Ang talatang: “O kayong mga nananampalataya, ipinag-utos sa inyo ang pag-aayuno tulad ng ipinag-utos sa mga nauna sa inyo...” ay nagpapahiwatig ng:				Pagiging natatangi ng pag-aayuno sa ummah na ito.		Pagpapagaan sa mga alituntunin.			Pagpapawalang-bisa sa pag-aayuno ng mga naunang ummah.				
7	Ang layunin ng pag-aayuno na binanggit sa talata ay:				Pagdidisiplina ng katawan.		Pagsasanay sa sarili sa gutom.			Pagkamit ng Taqwa.		Pagpaparami lamang ng pagsamba.		
8	Sino ang pinahihintulutang hindi mag-aayuno sa Ramadhan?				Sinumang napagod.		May sakit at naglalakbay.			Ang ayaw mag-aayuno.		Matanda lamang.		
9	Nagsisimula ang oras ng pag-iwas (imsāk) sa:				Pagsikat ng araw.		Adhān ng Fajr.			Hatinggabi.		Pagkatas pos ng ṣalātul-Fajr.		
10	Ano ang pinahihintulutan sa gabi ng pag-aayuno?				Pagtulog lamang.		Pagkain ngunit hindi pag-inom.			Pagkain ngunit hindi pag-inom.		Pag-iwan sa sahur.		
11	Isinabat as ang pag-aayuno sa buwan ng	Sha'ban	Ramadhan	Shawwāl	sa ika-	2	8	9	10	taon ng Hijrah, at ang Propeta ﷺ ay nag-aayuno ng	7	9	Na Ramadhan	
12	Ang bilang ng mga	ilang bilang	maraming araw	hindi tiyak na	at ang buwan ay		ganap: 30 araw			kulang: 29 araw			maaaring ganap o kulang	

	araw ng pag- aayuno ay	na araw,		mga araw					
13	Ang hindi makapag-ayuno at may obligasyong fidyah ay				Ang naglalakb ay.	Ang malusog.	Ang matanda.	Ang walang kakayahan.	
14	Ang pagputol ng pag-aayuno ay sa:					Paglubog ng araw.	Adhān ng Fajr.	Hatinggabi.	
15	Iugnay ang pangungusap sa angkop na kahulugan nito:								
	“Tulad ng ipinag-utos sa mga nauna sa inyo.”					Pagpapakita ng ikli ng panahon ng pag-aayuno.			
	“Ilang bilang na araw.”					Paghahambing sa ugnayang mag-asawa.			
	“Kaya mag-ayuno ng bilang ng ibang mga araw.”					Pagsasabatas ng pagbabayad (qaḍā’).			
	“Sila ay kasuotan para sa inyo at kayo ay kasuotan para sa kanila.”					Pagpapakita na ang pag-aayuno ay isang sinaunang pagsamba.			
16	Ang panawagang “O kayong mga nananampalatay” ay nakatuon lamang sa mga mananampalataya at hindi sa iba:					TAMA		MALI	
17	Bawat talata na nagsisimula sa “O kayong mga nananampalataya” ay naglalaman ng utos, pagbabawal, o patnubay na pang-Sharī’ah:					TAMA		MALI	
18	Ang panawagang ito ay nagpapahiwatig ng pagpaparangal sa mga tinutukoy dahil sa kanilang pananampalataya:					TAMA		MALI	
19	Ang pagbanggit ng “O kayong mga nananampalataya” ay nangangahulugang ang hatol ay para lamang sa panahon ng Propeta ﷺ:					TAMA		MALI	
20	Ang pagtugon sa panawagang ito ay bahagi ng kaganapan ng pananampalataya:					TAMA		MALI	
21	Ang panawagang “O kayong mga nananampalataya” ay nagpapahiwatig ng:					Para sa lahat ng tao.	Pagpaparangal at pagpapaalala.	Pagbabanta at pananakot.	Simpleng pagbibigay-kaalaman lamang.
22	Karaniwan sa mga talatang may “O kayong mga nananampalataya” ang paglalaman ng:					Mga kuwento ng mga Propeta.	Mga balita tungkol sa mga naunang ummah.	Mga alituntuning pang-Sharī’ah.	Paglalarawan lamang ng Paraiso.
23	Kabilang sa wastong pag-uugali sa pagharap sa panawagang “O kayong mga nananampalataya” ay:					Pakinggan lamang nang walang pagsunod.	Ipaliwanag ayon sa sariling nais.	Makinig nang mabuti at tumugon.	Ipagpaliban sa ibang oras.
24	Ang sinabi ng Allah: “O kayong mga nananampalataya” ay nagpapahiwatig na ang pananampalataya ay:					Salita lamang na	Gawa lamang na walang salita.	Salita at gawa.	Kaalaman lamang ng puso.

		walang gawa.			
25	Kung tayo ay nag-alinlangan kung ang isang bagay ay nakasisira ng pag-aayuno o hindi, ang batayan ay hindi ito nakasisira:	TAMA		MALI	
26	Ang sinumang kumain ng sahur ay nakagawa ng Sunnah kahit ito ay sa kalagitnaan ng gabi:	TAMA		MALI	
27	Kanais-nais ang pag-aayuno sa Araw ng ‘Arafah sa lahat ng pagkakataon:	TAMA		MALI	
28	Ang nag-aayuno nang kusang-loob (nafl) ay obligado itong tapusin:	TAMA		MALI	
29	Bawat uri ng sakit ay pumipigil sa pag-aayuno:	TAMA		MALI	
30	Ang mga iskolar — kaawaan nawa sila ng Allah — ay may iba’t ibang paraan sa pagtawag sa mga kabanata, ngunit iisa ang kahulugan at nagkakaiba lamang sa salita. Sa wudū’ ay tinatawag nila itong “mga nakapagpapawalang-bisa,” sa ghusl ay “mga nagiging sanhi,” sa ṣalāh ay “mga nagpapawalang-bisa,” sa pag-aayuno ay “mga nakasisira,” at sa iḥrām ay “mga ipinagbabawal”:	TAMA		MALI	
31	Ang bilang ng mga haligi (arkān) ng pag-aayuno ay:	Dalawa	Tatlo		Apat
32	Banggitin ang hatol sa bawat isa sa mga sumusunod na gawain para sa nag-aayuno:				
Bagay:		Hatol (Ḥukm):			
Pag-aayuno ng babaeng may nifās					
Pag-aayuno ng taong walang kakayahan					
Pagkain habang nag-aayuno					
Pagkakaroon ng Niyyah (balak) sa pag-aayuno pagkatapos ng Fajr					
Patak sa mata					
Iniksiyong pampawala ng sakit					
Ḥijāmah (pagpapacupping)					
Pagsusuka					
Paglunok ng laway					
Wisāl (pagpapatuloy ng pag-aayuno ng dalawang magkasunod na araw nang walang ifṭār)					
Pagligo (ghusl)					

Pag-aayuno ng naglalakbay	
Paggamit ng siwāk	
Insenso (bukhoor)	
Pagdarasal ng Tarāwih	
‘Umrah sa Ramadhan	
Labis na pagmumog (mubalaghah sa pagmumog)	
Paghalik	
Pagtikim ng pagkain	
Pagpapaliban ng pagbabayad (qaḍā’) hanggang sumapit ang susunod na Ramadhan	

Mga Link ng mga Channel ng Ma'had as-Sunnah:

Link ng Telegram:

Link ng Facebook:

Website ng Ma'had as-Sunnah:

Link ng Whatsapp:

Link ng X:

Link ng Instagram:

Link ng Book Download:

Link ng Youtube:

